

TILVÆKST Grovfoder nr. 4, 17 marts 2022

Indhold

- **Mark**
 - Kvælstofprognosen 2022
 - Aktuelt i græs
 - Etablering af foderroer
 - FarmTracking og SmartSlurry
- **Kvæg**
 - Har du overblik over dine grovfoderbeholdninger?
- **Regler og tilskud**
 - Jordprøver på kvæg-undtagelsesbrug
 - Du skal selv udfylde IPM-skema senest 31. marts

MARK

Kvælstofprognosen 2022

Af planterådgiver Thomas Harbo

Årets kvælstofprognose lander på 0 kg kvælstof. Der skal IKKE korrigeres for kvælstofprognosen.

Årets kvælstofprognose er netop blevet offentliggjort. Efter en forholdsvis nedbørsfattig december og januar efterfulgt af en regnfuld februar, har der været spænding om, hvordan resultatet af jordprøverne udtaget i februar lander. Analyserne viser, at der ikke skal korrigeres for kvælstof nogen steder, da resultatet viser 0 kg kvælstof over hele landet.

Aktuelt i græs

Af planterådgiver Thomas Harbo

I løbet af uge 10 blev det synligt i de fleste græsmarker, at vejret i et par uger har været præget af nattefrost og tørrende vejr. Græsset har skiftet farve fra grønt til en kedelig gustent brunligt-violet, som er et tegn på kuldepåvirkning og begyndende udtørring. Højere temperaturer og måske en smule nedbør vil sætte gang i væksten igen, så markerne vil grønnes i løbet af et par uger.

Det midlertidige tilbageslag forandrer ikke noget i det overordnede billede af at græsmarkerne tilsyneladende er kommet godt igennem vinterperioden. Vi forventer ikke nogen udvintring nu, og du bør kunne gødske dine græsmarker som planlagt.

Etablering af foderroer

Af planterådgiver Thomas Harbo

Roer er en afgrøde, der etablerer sig langsomt. Skal du have det fulde udbytte af roernes store udbyttepotentiale, er der behov for en lang vækstsæson, og roerne skal derfor etableres tidligt, ligesom der skal sikres en ensartet afgrødeetablering ved en omhyggelig såbedstilberedning. Udbyttetabet ved sen såning er stort, og med screening af frøpartierne er risikoen for stokløbere pga. for tidlig såning meget begrænset.

Prioriter roerne først

Har du foderroer i markplanen, skal du ubetinget prioritere at få roerne sået til tiden, hvilket under normale forhold er primo april. Roerne kvitterer for et omhyggeligt bearbejdet såbed. Fremspiring og plantebestand bliver for ringe, hvis såbedet er for løst eller for tørt, og et ikke for dybt opharvet såbed med en god fast bund er afgørende for fremspiringen. Det kan derfor ikke nytte, at du har for travlt, når du forbereder såbedet til roerne.

Risikoen for stokløbere efter et koldt forår er med de moderne roesorter, der er på sortslisterne ved firmaerne nu, meget begrænset. Kan du lave et godt såbed sidst i marts på en lun lokalitet og ellers den første uge i april, skal du ikke være bekymret for at så roerne. Ved at så tidligt undgår du også de største angreb af rodbrand, som vi gerne oplever, når roerne spirer frem under varmere forhold.

I de seneste 20 år er der ikke lavet mange forsøg i foderroer med henblik på at afprøve forskellige dyrkningsteknikker og -strategier. Fra årene før årtusindskiftet har vi derimod mange forsøgsresultater at trække på. Selvom vi i dag dyrker helt andre roetyper og -sorter og ved højere udbyttelniveauer, kan vi sagtens bruge de ældre forsøgsresultater til at estimere udbyttetabet ved sen etablering.

Tilbage i perioden 1979 – 83 blev der gennemført 18 forsøg med såtidspunkter for fodersukkerroer. Resultaterne er vist i tabellen her under med tab opgjort i FE/ha og procent ved at udsætte sådatoen i forhold til den 12. april. I tabellens højre del har jeg estimeret udbyttetabet ved samme procentvise reduktion i udbyttet ved et aktuelt udbyttelniveau i 2021 på 18.000 FEN/ha.

Tabel 1 Udbyttetab ved for sen såning af foderroer (Kilde: Oversigt over Landsforsøgene 1983)

Såtidspunkter for fodersukkerroer, 1979-83, gennemsnit af 18 forsøg				2021, tab ved 18.000 FEN/ha	
Sådato	Rodtørstof [hkg. pr. ha]	FE/ha	Tab [FE/ha] (%)	FEN/ha	Estimeret tab [FEN/ha] (%)
12. april	109,7	11.081		18.000	
25. april	101,3	10.232	÷ 848 (7,7)	16.622	÷ 1.378 (7,7)
8. maj	91,1	9.202	÷ 1.879 (17,0)	14.948	÷ 3.052 (17,0)
22. maj	72,5	7.323	÷ 3.758 (33,9)	11.896	÷ 6.104 (33,9)

I SEGES dyrkningsvejledning for roer er der link til en udmærket video om etablering af roer. Selvom videoen har nogle år på bagen, er der ikke noget, der grundlæggende er forandret, og den sætter fokus på lige præcis de faktorer, der gør forskellen mellem den halvsøjle, den acceptable og den perfekte etablering. Link til SEGES' dyrkningsvejledning findes her https://www.landbrugsinfo.dk/basis/7/3/4/afgroder_dyrkningsvejledning_roer.

Såbedet er ofte ikke godt nok

Jeg ser desværre lidt for ofte såbed til roer, som ikke er gode nok, hvilket giver en uens fremspiring. I dag er de fleste vant til at lave såbed til korn og majs, som begge er afgrøder, som er langt mere tolerante for et knapt så godt såbed, end roerne er. Jeg kan pege på flere forhold, som ikke er optimale, og som går igen, når resultatet ikke er godt nok:

- Tilberedningen af såbedet skal 'udføres i én arbejdsgang' fra du starter med udbringning af husdyrgødning, over pløjning til opharvning og såning. Arbejdet må ikke strække sig over så lang tid, at jorden udtørre.
- Ikke mange pløjer med jordpakker længere, ligesom der generelt ikke er den samme omhyggelighed med pløjearbejdet som tidligere. Mulighederne for forbedring er flere; omhyggelig indstilling af ploven, passende dækbredde som der er plads til i furen og lidt lavere hastighed under pløjearbejdet. Jorden bør pakkes i forbindelse med pløjningen eller umiddelbart derefter og inden udtørring begynder.
- Her på den vestjyske sandjord har kun de færreste, der har en såbedsharve, som har bærehjul nok til, at såbedet kan bearbejdes i en ensartet dybde på fire til fem cm. En kompakt harve med bærerulle i fuld bredde er nok det bedste alternativ.

Alligevel kan du ved omhyggelighed i alle faser af pløjearbejde og såbedstilberedning – her under tilpas LANGSOM

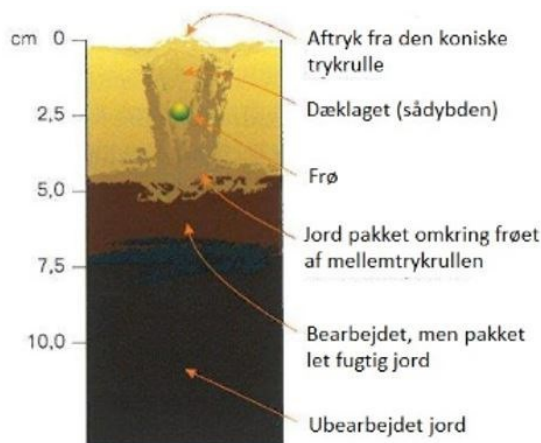
kørsel – ofte få lavet et udmærket såbed, men det kræver, at du ved hvordan, at du er omhyggelig i alle arbejdets faser, og ikke mindst at du står ud af førerhuset og kontrollerer resultatet – og foretager de nødvendige justeringer af maskinerne. I det følgende vil jeg beskrive, hvordan såbedet til roerne ideelt bearbejdes.

Det ideelle såbed

Klargøring af roemarken starter oftest med udbringning af fast husdyrgødning og/eller nedfældning af gylle efterfulgt af en omhyggelig pløjning med jordpakning, hvor du ikke må køre for hurtigt. Kører du for stærkt med ploven, kan marken ofte se jævn ud lige efter pløjning, men efter nogle uger, når jorden har sat sig, kan den være ganske ujævn på tværs af agerretningen.

For roernes fremspiring, afgrødeudvikling og mulighederne for ukrudtsbekæmpelse er det meget vigtigt, såbedet er helt jævnt og tilpas fast. Kun herved kan du placere frøene korrekt og stabilt i 2 – 2,5 cm's dybde. Dybere hjulspor eller tandspor efter harven, som er fyldt efter med løs – og måske tør jord – bør selvfølgelig ikke findes.

God dybdestyring med bæreruller eller mange hjul på en harve med smalle tænder og lille tandafstand giver det bedste resultat i kombination med tilpas langsom kørsel, så krummestrukturen ikke ødelægges. Det endelige såbed skal være jævnt og tilpas fast i 0 – 4 cm dybde, så frø og kimplanter kan suge fugt i en tør periode. Ofte ses uens fremspiring og manglende planter, som resultat af for dyb opharvning eller for løst såbed, hvor den kapilære effekt ikke er genskabt.

Figur 1 Tværsnit af de øverste 10-12 cm af såbedet til roer. På lerjord kan jordoverfladen slæmme til, inden roerne kommer op, hvis der kommer betydelige mængder nedbør, og det falder hurtigt. Sker dette, bør du straks inden jorden bliver alt for tør, sørge for at skorpen brydes, eventuelt med en let rensning (Kilde: SEGES).

Plantetal og såning

For at få det ønskede plantetal på 85.000 – 90.000 planter, bør det være tilstrækkeligt at så 100.000 frø pr. ha. Med 50 cm rækkeafstand, som de fleste roesåmaskiner har i dag, svarer det til en afstand mellem frøene på 20 cm.

Sådybden skal være 2,0 – 2,5 cm. Frøet skal altid placeres 0,5 – 1 cm nede i den fugtige jord på en fast bund, så vandoptagelsen sikres. Er du ikke sikker på, at der kommer regn lige efter såning, og er jorden blevet for tør i overfladen, øges sådybden til max. 3,5 cm, så frøets kontakt med fugtig jord sikres. Sådybden måles fra jordoverfladen i sporet efter trykrullen til frøet.

Billede 1 Uens fremspiring af roer (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Forebyg sandflugt

Roemarken er udsat for risiko for sandflugt i lang tid. Er der risiko for sandflugt på roemarkerne, kan du mindske denne ved at udså 30-40 kg vårbyg pr. ha syv til ti dage før såning af roerne. Vårbyggen udsås med almindeligt såsæt til korn.

Når byggen står i begyndende buskning med 4-5 blade, skal den nedvisnes med 0,5-0,6 l/ha Agil 100 EC. Vårbyggen vil herefter virke dæmpende på sandflugt indtil roerne selv "kan stå distancen".

Tidligere var det udbredt praksis at bredspredde gylle, hvis det trak op til sandflugt. Det må vi selvfølgelig ikke længere, men du kan opnå næsten den samme effekt med en slangebom, hvor slangerne hæves godt over jorden. Det giver ikke nogen god udnyttelse af gyllen, men det er lovligt, når roerne er sået. En god skorpe af indtørre kvæggylle vil hæmme fremspiringen og give et lavere plantetal, men er roerne kommet op, når du lægger gyllen ud, sker der ikke det store.

Dybstrøelse kan også udsprede tyndt mod sandflugt. Det har ingen negativ påvirkning af roerne. Derimod kan det give dårligere effekt af ukrudtssprøjtningerne, dels som ringere effekt af jordmidler dels ved at ukrudtet kan stå i læ og dermed blive for store til at kunne bekæmpes effektivt.

Gødskning

Ligesom vi kender det fra majs og efterhånden også mange kornmarker, er det en fordel at placere 25-30 kg N pr. ha til roerne. Hvorvidt der anvendes flydende eller fast gødning er uden betydning. En almindelig NS-gødning som NS 24 6, NS 26 14 eller NS 27 4 kan alle bruges, men du bør ikke anvende ureaholdige gødninger eller gødninger med kalium, da de giver en øget risiko for rodsvidninger. Gødningen bør placeres 5-6 cm ved siden af frøene og 5 cm under; desto større gødningsmængde desto større afstand fra frø til gødning. Kan du ikke placere gødning ved såning, bør du tildele en tilsvarende mængde gødning i såbedet inden såning.

Billede 2 Roefrø og gødning. Gødningsstrengen ligger ca. 5 cm fra og 3 – 4 cm under roefrøene
(Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Ukrudtsbekæmpelse

I de senere år har jeg i en del marker med god effekt anvendt Centium 36 CS, Command CS, Kalif 360 CS eller tilsvarende midler med aktivstoffet clomazon, som jordmiddel inden roernes fremspiring – senest tre dage efter såning. Centium 36 CS har en regulær godkendelse til anvendelse inden fremspiring og som bladmiddel, når roerne har udviklet to løvblade. Fire clomazon-midler har godkendelse til mindre anvendelse INDEN roernes fremspiring, som du kan hente her.

Vær påpasselig med at anvende for høj dosis og undgå overlap. På sandjord anvendes 0,075 – 0,08 l/ha (Reactor 360 CS: Max. tilladt dosis på JB 1-3: 0,075 l/ha), mens der på lerjord kan anvendes 0,1 – 0,15 l/ha.

Billede 3 Roeplante med skade af for høj dosis clomazon (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Sprøjtningen hæmmer den tidlige ukrudtsfremspiring og giver lidt ekstra frist, hvis forholdene for den vigtige første sprøjtning ikke er gunstige. Der opnås effekt på forholdsvis få arter som burrenerre, fuglegræs, **hejre- og storkenæb**, hyrdetaske, enårig rapgræs, samt tvetand og ærenprisarter. Desuden har vi erfaret, at effekten af de senere sprøjtninger med bladmidlerne øges – herunder ikke mindst at også snerlepileurt bliver lettere at bekæmpe.

Clomazon-produkterne kan også give forbigående hvidfarvning og kortvarig vækststandsning af vårbyg udsået som

værn mod sandflugt som beskrevet ovenfor, men det slår ikke byggen ihjel.

Er roerne længe om at spire frem, eller er der af anden årsag ukrudt – f.eks ukrudt, der ikke er dækket ved pløjning, bør dette bekæmpes med et godkendt glyphosat-produkt INDEN roernes fremspiring. Vær opmærksom på evt. fremspiret vårbyg, som heller ikke tåler glyphosat.

Herbicer anvendt i foregående afgrøde

Du har selvfølgelig for længst taget stilling til, hvilke marker roerne skal etableres på. Imidlertid ser vi indimellem, at det lige er blevet glemt, at der er anvendt et herbicid i den foregående afgrøde, som kan have spirehæmmende effekt på roerne.

Nedenstående er blot vist nogle få eksempler, og det er slet ikke en udtømmende oversigt over herbicider, som kan have negativ indflydelse på etableringen af roer i år, hvis de er anvendt i 2021.

- Er der brugt **Mustang Forte**, kan der IKKE dyrkes roer.
- Etiketten for **Tocalis** (Border 100 SC, Callisto, Evolya, Lumica, Meristo, Starship Max, Tocalis m.fl.) tager forbehold for etablering af roer efter anvendelse af Tocalis. Hvis du etablerer roer efter majs, hvor der er anvendt Tocalis, påtager du dig for egen regning en risiko. Vælger du alligevel at etablere roer efter anvendelse af Tocalis, nedsættes risikoen ved at pløje før såning. Vi har set eksempler på afgrødeskader, hvor der er sået roer/spinat uden forudgående pløjning, hvilket understreger vigtigheden af ovenstående.
- Hvis der er anvendt op til 15 g/ha **Ally SX**, kan der dyrkes roer det efterfølgende år.

Forholdene i jorden og de vejrmæssige forhold har også betydning for nedbrydning af pesticidrester. Risikoen for negativ påvirkning af afgrøden er mindst, når pH (reaktionstallet) er passende højt, og der er en god biologisk aktivitet i jorden. Omvendt er risikoen størst på let, lys sandjord med lavt Rt (pH). Ovenpå de generelt fugtige forhold i størstedelen af sommerperioden sidste år og de lune forhold i vinterperioden bør risikoen alt andet lige være mindre end under tørre til normale forhold. Men det gælder stadigvæk, at etablering af roer sker på din egen risiko, hvor der på etiketten af de ukrudtsmidler, der blev anvendt sidste år, er taget forbehold for den efterfølgende afgrøde.

FarmTracking og SmartSlurry

Af planterådgiver Peter Siebert

Brug af FarmTracking og gylleanalyser sikrer at din gødningsplan er optimeret og faglig ajourført.

Registrer udbragt husdyrgødning i FarmTracking

I de senere år har interessen for og brugen af FarmTracking været stigende, og mange er godt i gang med at registrere mange af opgaverne i marken. For at få den fulde udnyttelse af FarmTracking er der også flere, der er begyndt at registrere de faktisk udbragte mængder af husdyrgødning. Før du begynder at registrere forbrug af husdyrgødning, skal du dog aftale dette nærmere med din planterådgiver. Registrering af husdyrgødning kræver en særlig opsætning i MarkOnline, som er markprogrammet, hvor din planterådgiver holder styr på dit gødningsregnskab. Hvis ikke denne opsætning laves, bliver der rod i gødningsregnskabet, når der rettes i udbringning af husdyrgødning.

Potentialet for anvendelse af FarmTracking til ajourføring af gødningsplanen er stort og særligt i år, hvor gødnings- og afgrødepriser er på et meget højt niveau, giver det god mening at ramme det helt rigtige gødningsniveau. Derudover styrker det den faglige diskussion og rådgivning, når de faktiske forhold er registreret. Det gør, at gødningsplanen mere sikkert kan tilpasses i de enkelte marker.

Er du interesseret i at ajourføre og tilrette din gødningsplan løbende, kontakt da din planterådgiver så I sammen kan forberede opsætningen af MarkOnline og FarmTracking.

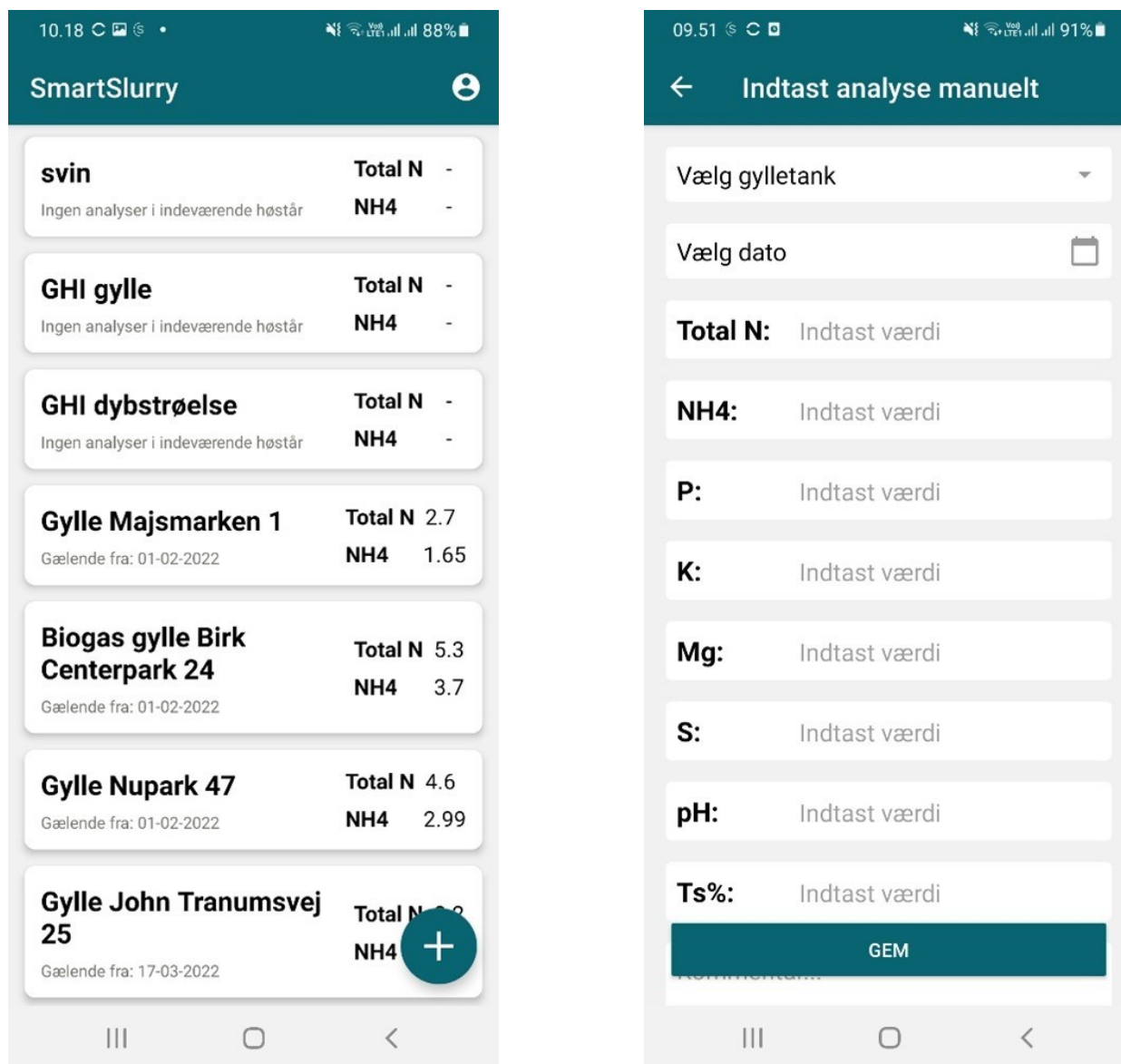
SmartSlurry

Der er mange forhold på bedriften, som bevirker, at det beregnede indhold i gyllen ikke altid stemmer overens med det

faktiske indhold. Ydermere kan der også være større forskelle imellem de forskellige gyllelagre på bedriften. SEGES har lanceret en App til at håndtere gylleanalyser, således at de nemt kan håndteres og lægges ind på de enkelte gyllelagre.

App'en 'SmartSlurry' er et gratis værktøj til at holde styr på gylleanalyserne. At have alle analyserne samlet i én App giver et hurtigt overblik over indholdet i de forskellige gyllelagre. SmartSlurry er endnu ikke helt færdigudviklet og derfor skal gylleprøverne stadig indtastes manuelt i App'en, når svaret kommer retur fra laboratoriet. På sigt bliver det muligt at scanne stregkoden på gylleprøven og tilknytte den til et gyllelager, så analysen automatisk bliver lagt ind på gyllelageret, når svaret kommer retur fra laboratoriet.

Som det ses i nedenstående eksempel, kan indholdet i gyllen variere meget, ligesom det også opleves i praksis. Hvad enten du ønsker at bruge FarmTracking til registrering og ajourføring af gødningsplanen eller ej, så kan SmartSlurry give et hurtigt overblik over gyllens indhold af næringsstoffer i de forskellige lagre. Ved at have et godt overblik i SmartSlurry og gode registreringer i FarmTracking, kan både gyllemængde og eftergødskning tilpasses til det optimale niveau, så der hverken undergødskes eller overgødskes.

Billede 4 Skærbilleder fra SmartSlurry med eksempel på indhold i forskellige gyllelagre, samt indtastning af en ny gylleanalyse.

SmartSlurry kan hentes gratis i App-store eller Google Play

Forudsætninger for at anvende den faglige tilrettede gødningsplan i FarmTracking, oplistet i prioriteret rækkefølge, er følgende:

1. Registrering af opgaver i FarmTracking
 - Husk at aftale opsætning i MarkOnline med din planterådgiver
2. Gylleanalyser på alle gyllelagre

- Indholdet i gyllen varierer fra tank til tank, og gødningsplanen baseres på et beregnet indhold af næringsstoffer
 - Brug SmartSlurry eller aftal med din planterådgiver, at gylleanalyserne lægges ind på de rigtige lagre.
3. Ajourfør udnyttelsesprocent på udbragt gylle. Anvend f.eks. www.gylleeffekt.dlbr.dk

Vi har i TILVÆKST Grovfoder nr. 2 bragt et afsnit om gylleanalyser, hvor du kan læse mere om udtagning og pris for gylleanalyser.

KVÆG

Har du overblik over dine grovfoderbeholdninger?

Af kvægrådgiver Bjørg Noël Andersen

Vejret er godt og der er forår i luften. Mange har så småt begyndt på markarbejdet, så det er nu du skal overveje om markplanen skal justeres.

Mange grovfoderlagre blev godt fyldt op fra høsten 2021, så det er nu et oplagt tidspunkt at få lavet status på grovfoderbeholdningerne. Er beholdningerne stadig som forventet? Det giver også anledning til overvejelser om, hvorvidt der evt. skal sås flere eller færre hektar med majs, eller om der måske er mulighed for at pløje den ringeste græsmark.

Tag fat i din kvægrådgiver til opmåling af grovfoderbeholdninger eller send opmålingerne ind. Tag en diskussion med din planterådgiver med afsæt i beholdningerne på nuværende tidspunkt.

REGLER OG TILSKUD

Jordprøver på kvæg-undtagelsesbrug

Af planterådgiver Thomas Harbo og Vivi Ernsten

Jordprøver på kvæg-undtagelsesbrug skal tages inden 31. juli

Det har i mange år været et krav, at der skal tages jordprøver for N og P hvert fjerde år på kvæg-undtagelsesbrug. Kravet er egentlig, at jordprøverne skal være taget inden udgangen af gødningsåret i år fire – dvs. inden 31. juli, men i en del år har perioden været forlænget frem til nytår. Fra indeværende år er muligheden for at tage jordprøver i efteråret gældende for det gødningsår, som afsluttes pr. 31. juli, sløjfet.

Bedrifter, der senest har taget jordprøver for N og P den 31. juli 2018, alternativt 31. december 2018, skal derfor udtage nye jordprøver senest den 31. juli 2022. Der skal fortsat tages mindst én jordprøve pr. fem hektar i omdrift.

Har du senest taget jordprøver i 2018, bør du kontakte din planterådgiver snarest for aftale om nye jordprøver.

Du skal selv udfylde IPM-skema senest 31. marts

Af Kilde: SEGES. Redigeret af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

IPM-skema er blevet en fast del af skemaer, som skal indberettes årligt. Skemaet skal udfyldes online ved Miljøstyrelsen og tilgås her (<https://mst.dk/service/kontakt/selvbetjening/bekaempelsesmidler/indberetning-og-foering-af-sproejtejournal-sji/>). Skemaet bliver IKKE indberettet eller kontrolleret, men skal kunne fremvises ved kontrol fra Landbrugsstyrelsen. Landbrugs- eller Miljøstyrelsen forholder sig ikke til besvarelsen men alene til, at skemaet er udfyldt. Der er hjemmel til bøde ved manglende fremvisning af udfyldt skema.

Udfyld IPM-point skemaet selv

IPM-skemaet skal udfyldes af bedrifter med et dyrket areal på 10 ha eller derover og med jord i omdrift. Der er visse undtagelser fra at du skal indsende, f.eks. hvis du ikke anvender pesticider. Når du logger ind i skemaet, vil systemet selv kontrollere, om du skal udfylde skemaet eller er omfattet af undtagelserne.

Skemaet indeholder 14 spørgsmål. Otte af spørgsmålene besvares automatisk med data fra Fællesskema og fra

sprøjtjournalindberetningen, SJI. Seks spørgsmål skal du som landmand selv besvare med afkrydsning ud fra opstillede svarmuligheder.

Skemaet udfyldes via miljøstyrelsens SJI-system. Du logger ind med din virksomheds NemID. Der er ikke mulighed for at give fuldmagt til andre. Du kan altså ikke give adgang til f.eks. din planterådgiver, som det er tilfældet ved sprøjtjournalindberetningen.

Skemaet vil maksimalt tage 15 minutter at udfylde, men kan først udfyldes, når Sprøjtjournalindberetning for 2020/2021 er indsendt.

Trin for trin guide til udfyldelse af skema

Miljøstyrelsen har lavet denne fem minutter korte video, som viser, hvordan du udfylder skemaet trin for trin
<https://www.youtube.com/watch?v=P5gtuSrEp4&feature=youtu.be>